

Kustwacht *op koers*

Informatiebulletin van Kustwacht Nederland

INHOUDSOPGAVE:

- 2 | Interview met Kolonel bd. Jan Willem van Borselen, een herinnering aan de oprichting en begindagen van de Kustwacht
- 3 | Ingestuurd verhaal: Het licht van Edam
- 4 | Peter Verburg schrijft boek ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Kustwacht
- 6 | Ingestuurd verhaal: Herald of Free Enterprise
- 6 | Kustwachtfilm overhandigd
- 7 | Fotopagina
- 8 | Kustwacht column door Leo Timmermans

Jubileumeditie, een speciale uitgave

Op 26 februari 2012 jl. bestond de Kustwacht 25 jaar. Ter gelegenheid daarvan staan de artikelen deze keer eens niet in het teken van de toekomst en de huidige ontwikkelingen. Wij blikken met betrokkenen van het eerste uur terug en vroegen medewerkers naar bijzondere anekdotes.

Interview met Kolonel bd. Jan Willem van Borselen, een herinnering aan de oprichting en begindagen van de Kustwacht

De heer Van Borselen, Kapitein ter zee bd. is één van de mensen die al sinds de begindagen betrokken waren bij de oprichting van Kustwacht in 1987. De redactie van Kustwacht op Koers toog naar de Admiraliteitskade in Rotterdam om in zijn woning, op de 16de verdieping met schitterend uitzicht over de Maas en de scheepvaart aldaar, zijn verhaal op te tekenen. Zijn 'Kustwachtarchief' bleek enorm van omvang en de Kustwachtvlag wapperde zelfs in zijn huis.

Meneer Van Borselen, hoe bent u verzeild geraakt in 'Kustwachtland in oprichting?'

Tussen 1985 en 1990 werkte ik, gedetacheerd door Defensie, voor ICONA, de Interdepartementale Coördinatiecommissie voor Noordzee-aangelegenheden. Ik was coördinator onder de voorzitter, oud premier Barend Biesheuvel. ICONA heeft in mei 1985 de oprichting van een Kustwacht als interdepartementale samenwerkingsorganisatie aanbevolen. Daarbij ging het om alle soorten overheidstaken van toezicht en dienstverlening op de Noordzee. Van politiewerk en milieu-bescherming tot redding en rampenbestrijding. We hadden ons als ICONA daarvoor met name laten informeren over buitenlandse, bestaande vergelijkbare organisatievormen voor operationele overheidstaken in West-Europa, de Verenigde Staten, Canada en Japan. Het kabinet Lubbers nam dit advies in april 1986 over, waarbij ook meteen de locatie van het op te richten Kustwachtcentrum vastgelegd werd. Dat werd IJmuiden bij Scheveningen Radio.

Was IJmuiden destijds een vanzelfsprekende locatie?

Nee, helemaal niet. Justitie pleitte er bijvoorbeeld voor dat de Kustwacht in Driebergen bij de politiecentrale zou worden ondergebracht en ook Rijkswaterstaat had eigen wensen,

maar als compromis was IJmuiden erg aantrekkelijk. Het was operationeel praktisch, was redelijk neutraal gelegen en de directie van Scheveningen Radio was zeer coöperatief. Vooral minister Neelie Smit-Kroes maakte zich, als coördinerend minister voor de Noordzee, sterk voor IJmuiden.

Waren de betrokken ministeries onmiddellijk bereid te investeren in de Kustwacht?

Toen we in mei 1986 met de projectgroep van ICONA begonnen aan de realisatie van de Kustwacht, was het ons al snel duidelijk dat, buiten Verkeer en Waterstaat, alle zes de deelnemende departementen alleen bijdragen in natura konden leveren vanuit hun bestaande middelen. We konden dus beschikken over varend en vliegend materieel met personeel, plus wat eigen personeel voor in het Kustwachtcentrum, maar er kwam weinig nieuw geld beschikbaar terwijl er natuurlijk toch wel wat investeringen nodig waren voor in IJmuiden. Ook de exploitatie van het centrum ging het nodige kosten, rond anderhalf miljoen per jaar. Voor het grootste gedeelte werd dit opgebracht door Verkeer en Waterstaat. Het was hier en daar wat behelpen, maar met vereende inspanning en de nodige improvisatie kwam het Kustwachtcentrum vrij snel van de grond. Samen bouwen aan iets nieuws maakt nu eenmaal veel energie los bij mensen.

Om op uitvoerend niveau een breed draagvlak te krijgen werden werkbezoeken gebracht aan verwante operationele instanties. Voor het eigen personeel van de Kustwacht kwam er een tweedaagse conferentie om ook intern alle klokken gelijk te zetten. Ook werd er een grote informatieve bijeenkomst belegd voor alle betrokken kustprovincies en kustgemeenten. Voor de herkenbaarheid van de Kustwacht werd ook meteen een eigen logo ontworpen dat goedkeuring kreeg van de Hoge Raad van Adel en dat tot op de dag van vandaag dienst doet.

En toen was het moment daar, de officiële instelling van de Kustwacht...

Die dag herinner ik mij nog als de dag van gisteren. Op donderdag 26 februari 1987 was het zover. Op de gloednieuwe locatie aan de Merwedestraat in IJmuiden werden feestelijke speeches gehouden, waarna de zes betrokken ministers plechtig de 'Overeenkomst voor de Kustwacht' ondertekenden. Dit was het zogenoemde 'Kustwachtconvenant.' Daarbij greep een groep ambtenaren van Verkeer en Waterstaat (niet van de Kustwacht!) de gelegenheid aan om bij al die aanwezige ministers te demonstreren tegen de toen actuele

bezuinigingen en de aantasting van hun rechtspositie. Dat was wat verwarrend en zorgde er ook nog eens voor dat er nog meer publiek, pers en radio en tv op de kade stond. Na de ondertekening bij het Kustwachtcentrum en de aansluitende borrel was het voor de aanwezige genodigden tijd om met enige spanning te gaan kijken naar het NOS journaal. Dat opende het avondbulletin zowaar met de trotse mededeling: "Nederland heeft een Kustwacht." Precies op dat tijdstip begon het Kustwachtcentrum ook daadwerkelijk operationeel te draaien.

Een passende start.

Zeker. Na twee weken had de gloednieuwe Kustwacht ook al meteen zijn eerste dankbetuiging binnen. Die kwam van de Britse premier Thatcher voor verleende hulp van de Kustwacht: "Splendid contribution," bij de ramp met de Herald of Free Enterprise voor de Belgische kust. Naast het drukke dagelijkse werk in IJmuiden produceerde een werkgroep van ICONA in Den Haag intussen een rampenplan voor de Noordzee, waarin het Kustwachtcentrum de functie kreeg van operationeel centrum. Langzaam maar zeker begon de Kustwacht zo zijn positie te verwerven in het operationele Noordzeebeleid.

Aan uw archief en collectie van memorabilia te zien, volgt u de Kustwacht nog steeds op de voet.

Ja, dat is zeker het geval. Op uitvoeringsniveau ben ik natuurlijk niet betrokken bij het dagelijks werk van de Kustwacht, maar ik ben er trots op een steentje te hebben mogen bijdragen aan het vormen van een goedlopende en daadkrachtige organisatie, die verantwoordelijkheid draagt naar zoveel ministeries en tegelijkertijd toch zo effectief weet te zijn.

Ingestuurd verhaal: Het licht van Edam

door Gerrit Miedema

Lang geleden toen onze Kustwacht nog heel jong was en ook Scheveningen Radio nog bestond, deed zich de volgende situatie voor. Op enig moment, na een eerste oproep via VHF kanaal 16, wilde een jacht wat zich - zo bleek - op het Markermeer bevond, via PCH (Scheveningen Radio) worden doorverbonden met de havenmeester van Edam. Het was op dat moment omstreeks 01.00 uur 's nachts. De gewenste verbinding kwam tot stand en zo kwam een duidelijk hoorbaar in zijn slaap gestoorde havenmeester aan de lijn. De persoon aan boord van het jacht was een mevrouw die aan de havenmeester min of meer de weg vroeg naar de haven van Edam en, om deze havenmeester enig idee te geven waar ze waren en wat ze zagen, zei de spreekster op een bepaald moment tijdens de conversatie dat ze in de verte een oranje knipperlicht zag. De havenmeester, ongetwijfeld nog meer slapend dan wakker, maar met de nodige gebiedskennis, antwoordde op onderkoelde en ook enigszins cynische wijze: ja mevrouw, dat is het verkeerslicht op de wal en dat knippert 's nachts altijd oranje. Later die nacht heeft het jacht veilig de haven van Edam bereikt.

Peter Verburg schrijft boek ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van de Kustwacht.

Kustwacht, 25 jaar wakend in dienstbaarheid

Zoals u intussen weet, bestaat op 26 februari 2012 de Kustwacht 25 jaar. Een ideale gelegenheid om een boek over die periode te laten verschijnen. Het idee van een boek bestaat al langer. In 1997 was er al een plan voor een boek en werd een schrijver, Willem van Geneste, uitgenodigd om hier aan te gaan werken. Zoals we weten is de Kustwachtorganisatie voor de buitenstaander een complexe organisatie. Werken voor zes ministeries en samenwerken met diverse, al dan niet, overheidsorganisaties, maakt het er niet gemakkelijker op. Vooral de aanloop naar en de aanzet tot een Nederlandse Kustwacht heeft heel veel voeten in de aarde gehad. Na enige weken gaf de heer Geneste zijn opdracht terug.

Hij was er niet uitgekomen. Ik heb toen aangeboden mij in de materie te verdiepen en te proberen een boek samen te stellen. Dat lukte niet meer voor het 10-jarig bestaan, dus werden de plannen verzet naar het 12½-jarig bestaan. Aan die datum werd echter geen aandacht besteed. Het volgende moment was het vertrek na bijna 15 jaar uit IJmuiden. In 2011 had ik het IJmuidense verhaal op papier staan en werden diverse diensten benaderd om financiële steun te geven aan de uitgave van het boek. Echter, met uitzondering

van DGSM, bleek niemand bereid er geld in te steken en bleef dat plan dus wederom op de plank liggen. Nu bestaan we 25 jaar en twee jaar geleden kwamen de plannen op gang om dit te vieren. Zo werd ook het plan voor een boek weer leven ingeblazen. Nu had ik, sedert we in Den Helder zaten, niet meer naar mijn boek omgekeken. Gelukkig was het IJmuidense deel af. Als dat nu nog had moeten worden geschreven, was dat zo goed als onmogelijk geweest. Bij vertrek uit IJmuiden was besloten een deel van het Kustwacht archief te vernietigen, omdat in Den Helder bij de nieuwbouw geen rekening was gehouden met een archiefruimte. We kregen wel wat ruimtes onder gebouw Zilvermeeuw, maar dat was onvoldoende om alles te bergen. Dus werd de periode 1987-1995 volledig doorgedraaid. Ik was daar niet van op de hoogte. Nu is er natuurlijk genoeg dat niet interessant genoeg is om te bewaren, maar als ik het had geweten, had ik op zijn minst de aansprekende incidenten er uit gehaald.

Dat was deels voor opleidingsdoeleinden al wel gebeurd, maar toch, er was meer. Bovendien was enkele jaren na de overgang naar Den Helder het deel 1997-2000 overgebracht

naar het Instituut Maritieme Historie in Den Haag. Ik heb daar in het verleden wel eens wat opgevraagd, maar meestal konden ze daar niets vinden, omdat ze ver achter waren met archiveren. In twee jaar tijd heb ik de periode 2001 tot heden uitgewerkt. Ook niet bepaald gemakkelijk, want wat is er veel gebeurd in die tijd. Maar het is gelukt. Vervolgens ontstond contact met een uitgever en kwam de volgende klus naar voren; foto's. We hebben als Kustwacht best wel een aardig archief, zeker sedert de opkomst van de digitale fotografie, maar van de beginperiode was er niet zo bar veel. Bovendien was al het materiaal niet optimaal gearchiveerd. Dus heb ik mij ook gewend tot diverse personen en diensten om foto's op te vragen. Ik heb hier veel medewerking gehad.

Zonder iemand tekort te willen doen, wil ik vooral Pim Korver, Arie van Dijk en Wouter van der Veen danken. Pim Korver heeft in zijn jarenlange loopbaan een prachtig archief opgebouwd en daar mocht ik diverse mooie foto's uit gebruiken. Arie van Dijk is een fotograaf die heel veel werk levert voor de KNRM. Hij is opstapper van de reddingboot van Katwijk en is dus in de gelegenheid om spectaculaire foto's te maken. Bovendien heeft hij mij geholpen tijdens de

Brand Waker

fotosessie van de eenheden in 2010. Wouter van der Veen is een ex-stuurman van de 'Waker' en heeft in die hoedanigheid een groot archief opgebouwd. Van deze beide heren mocht ik ook 'om niet' materiaal gebruiken. Uit mijn eigen archief kon ik eveneens aardig putten. Vooral in de begintijd had ik tijdens de opleidingen en in het Kustwachtcentrum vrij veel foto's gemaakt. Er zijn zo'n 400 foto's, items en kranten-artikelen in het boek verwerkt, want foto's moeten het boek maken. Die hele uitzoekerij was een grote klus. De uitgever is aan de slag gegaan en heeft er, wat mij betreft, een prachtig boek van gemaakt.

Waarom heb ik dat nu gedaan? Ik ben van mening dat een bedrijf of een dienst altijd vooruit moet kijken, maar zijn geschiedenis evenzeer moet vastleggen. Ik heb het op de laatste pagina's omschreven. Wie zijn geschiedenis niet kent, is niet voorbereid op zijn toekomst en leert niet van zijn fouten, en daarnaast vond ik het leuk om te doen. Het was absoluut verrassend om weer eens te lezen over zaken uit het verleden en hoe de ontwikkeling daarvan heeft uitgepakt.

Er ligt nu een boek dat gaat over de geschiedenis van de Nederlandse Kustwacht; de aanleiding, de oprichting, de start en de vele reorganisaties, veranderingen, bemoeienissen, etc. die zich hebben voorgedaan. Ter afwisseling zijn er vele aansprekende acties in het boek opgenomen. Met alle foto's en illustraties heeft dat geleid tot een boek van 232 bladzijden. Nogmaals, het was een hele klus. Voor 90% heb ik het in mijn vrije tijd gedaan, maar het uitzoeken van het fotoarchief en het nalezen en maken van correcties moest soms onder werktijd. Ik ben dan ook dank verschuldigd aan mijn naaste collega's die mij daartoe in de gelegenheid stelden. Maar ook mijn echtgenote, want die zei wel eens: "Goh, ben je ook thuis."

Het is af. Ik ben tevreden met het resultaat en hoop van harte dat u allen er van geniet.

Ik wens u veel leesplezier.
Peter Verburg, januari 2012

KWC IJmuiden (Foto: Peter Verburg)

Ingestuurd verhaal: Herald of Free Enterprise

Foto: Pim Korver

door Peter Verburg

6 maart 1987. Het Kustwachtcentrum IJmuiden was net een week open. Ondanks dat we enige maanden lang opgeleid waren tot Coördinator Dienstverleningstaken of Coördinator Toezichttaken, zaten we af en toe toch nog een beetje te kijken als een aap op een roestig horloge. Maar toen gebeurde het. Om 19.55 uur kwam een noodbericht binnen van Oostende Radio. De veerboot 'Herald of Free Enterprise' was gekapseisd nabij de haveningang van Zeebrugge. Hoewel het niet in ons verantwoordelijkheidsgebied plaatsvond, kregen we het ineens heel erg druk en natuurlijk wilden we het geleerde in praktijk brengen. Diverse reddingboten en helikopters met duikers werden richting België gestuurd en heel veel telefoontjes kwamen binnen van mensen die relaties aan boord van het schip hadden. Wat ze ons in de opleiding niet verteld hadden, was hoe we met de pers om moesten gaan als die zich bij het Kustwachtcentrum zouden melden. Op een gegeven moment stond er iemand van de VARA voor de deur. De chef seinzaal van Scheveningen Radio vroeg mij wat hij moest doen. Ik wist het ook zo gauw niet en stelde voor haar maar binnen te laten. Het regende en je laat iemand dan niet buiten staan. Dus even later stond ze in het Kustwachtcentrum en deed meteen het verzoek om een interview te mogen afnemen. Daar had ik het op dat moment te druk voor. Ze begreep het en vroeg of ze met iets van dienst kon zijn: 'Zal ik koffie zetten'. Daar had ze waarschijnlijk zelf ook zin in. Het leek mij een goed idee. Nog geen 10 minuten later stond een verslaggever van de Telegraaf aan de deur. Die hebben we ook maar binnen gelaten en hij nam plaats aan de desk. Hij had ook wel trek in koffie, dus kreeg de Telegraaf koffie van de VARA. En beiden zaten op de eerste rang. Nadat ik was afgelost door de nachtploeg, had ik tijd om beiden te woord te staan en daarna hebben we nog nagepraat.

Kustwachtfilm overhandigd

DVD overhandiging KuWa-film

Op 19 januari jl. werd de nieuwe Kustwachtfilm, met daarin een groot aantal beelden van schepen, vliegtuigen en medewerkers, door Hoofd Productie AVDD Richard Schmill overhandigd aan Directeur Kustwacht KTZ Jankees Trimpe Burger. De 10 minuten durende film werd op groot doek vertoond bij de Audio Visuele Dienst Defensie op de Marinekazerne Amsterdam.

Acht chefs (Foto: Peter Verburg)

Commandanten in 25 jaar Kustwacht

Seawheel Rhine

NirintPride MSC Nikita

Verbouwing KWC IJmuiden 1992 (Foto: Peter Verburg)

Eerste steenlegging (Foto: AVDD)

Kustwacht column door Leo Timmermans, watch officer Kustwachtcentrum

Kustwacht-Tjielp

25 jaar Kustwacht, een jube-tje dus. Jawel, en intussen zijn er aardig wat veranderingen de revue gepasseerd. Wij volgen nauwlettend de ontwikkelingen en hoe kon het ook anders, we zijn te volgen op Twitter. Ons bureau voorlichting doet af en toe een tweet zodat u dan kunt re-tweeten of fluitend re-tjilpen. En al fluitend kunt u dan via de tweet een gevleugelde sprong maken naar onze homesite. Althans onze followers. Die achter ons aanlopen dus en mee-tjilpen.....of fluiten. tweeps dus.....Hallo, bent u er nog? Sociale media noemen we dat.

Wat er sociaal aan is ben ik nog niet achter. Deze vrienden of tweeps lopen je in het echte leven waarschijnlijk pal voorbij, niet wetend wie je bent en niet wetend dat dergelijke tweets van jou afkomen.

We gaan met de tijd mee en we zijn er klaar voor. Klaar voor niet alleen de volgende 25 jaar, maar ook klaar voor alle felicitaties.

Indien u persoonlijk komt, dan kunt u de deur eventueel openen met uw elleboog zodat u het cadeau gewoon kunt blijven vasthouden. Maar ook zonder presentje bent u uiteraard welkom.

We zijn wel erg nieuwsgierig naar hoe de volgende 25 jaar Kustwacht er uit ziet.

Afwachten maar, misschien krijgen we een vervanging van Twitter; bijvoorbeeld Burper.

De tijd zal het leren.....
Tjielp

Kustwacht online

De Kustwacht zit ook op Twitter. Abonneer u op ons account Kustwacht_NL en volg het laatste nieuws. Daarnaast hebben we ook een eigen YouTube account met diverse filmpjes. Dit account is te vinden onder KWCNL.

Kustwacht op Koers is een tweemaandelijks informatiebulletin, bestemd voor alle betrokkenen bij Kustwacht Nederland.

Uitgave: Kustwacht Nederland (0223) 65 83 33 / 34 / 36

Redactie:

Kustwachtcentrum: Jankees Trimpe Burger, Marco Meeuwisse, Peter Verburg, Ruud Satijn

Rijkswaterstaat Noordzee: Ronald van den Heuvel

Fotografie: Kustwacht, Rijkswaterstaat, AVDD, Rijkspolitie IJmuiden, Pim Korver, Frank Verburg

Cartoon: Paul Stoel

Vormgeving & layout: Grafische Dienst | Audiovisuele Dienst Defensie | Den Haag